

SIMNAS

Dviejų milžinų miestas

ALYTAUS KRAŠTAS

SIMNAS – dviejų milžinų miestas

Simno miestas įsikūręs vaizdingoje vietovėje prie dviejų ežerų – Gilučio ir Simno. Apylinkėse dar vilnija keturi ežerai: Žuvinto, Atesninkų, Angininkų ir dalis Dusios.

Istorikai iki šiol nesutaria, kada pirmą kartą paminėtas Simno vardas. Vieni nurodo 1382 m., kiti – 1494 m. Nesvarbu, kuri data teisinga, Simnas yra viena anksčiausiai Užnemunėje atsiradusių gyvenviečių. Gyvenimas šiose vietose suaktyvėjo XV a. pirmaisiais dešimtmečiais. Čia buvo įkurtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvaras. 1520 m. miestelyje pastatyta renesansinio stiliaus bažnyčia. 1549 m. viename dokumente Simnas jau vadinamas miestu. 1626 m. jam suteiktos savivaldos (Magdeburgo) teisės ir herbas. Herbui parinktas Šv. Povilo atvaizdas neabejotinai susijęs su savivaldos teisių išrūpintojo Povilo Sapiegos vardu. Neaišku, kieno iniciatyva ir kodėl 1770 m. miesto herbe pavaizduoti jau du šventieji – apaštalai Petras ir Povilas. 1999 m. birželio 29 d. Prezidento dekretu patvirtintas miesto herbas, kuris sugrąžino istorinę tiesą. Jo sidabriname lauke vaizduojamas Šv. Povilas sidabriniais marškiniais ir raudonu apsiaustu. Dešine ranka remiasi į nukreiptą į apačią sidabrinį su auksine rankena kalaviją, kairėje laiko auksinę Evangelijų knygą. Kūnas natūralios spalvos, barzda ir plaukai sida-

briniai, nimbas ir sandalai auksiniai.

XVII a. Simnas turėjo keturias gatves: dabartinę Alytaus gatvę, gatvę, vedančią į Metelius, trečia gatvė ėjusi bažnyčios vakarų pusėje, o ketvirta – bažnyčios šiaurinėje dalyje. Tuo metu miestelyje buvo kepykla, bravoras, svirnas, pirtis, nuo malūno iki bažnyčios augo vyšnios. XX a. pr. Simnas galėjo puikuotis grįstomis gatvėmis ir dideliais turgumis, kurie vykdavo antradieniais ir penktadieniais. Tai liudija ir to meto spauda, rašiusi: „Miestelis kultūringai tvarkosi. Prekyba gyva. Gatvės visur grįstos“.

Sovietmečiu Simnas buvo rajono, o vėliau – apylinkės centras.

Šiandien miestas yra seniūnijos centras. Istorinis Simno centras – urbanistikos paminklas. Mieste yra nemažai išlikusių XX a. pr. namų.

Legenda apie Simno miesto atsiradimą ir vardą

Labai seniai gyveno du gerieji milžinai Simas ir Sinas. Susiėjo jie draugėn ir nutarė pasirinktam miestui pastatyti labai gražią bažnyčią ir padėti patiems gyventojams. Tačiau apsidairę aplinkui niekur nerado tinkamo kalnelio. Tada vienas puolė nešti žemių iš rytų, kitas – iš vakarų. Supylė jie kalnelį, o daubose, iš kurių žemės sėmė, dabar tyvuliuoja Simno ir Gilučio ežerai. Baigę darbus vienas kitą pavaišino taboka, paspaudė rankas, po saują brangenybių pažėrė į ežerus ir išsiskirstė kas sau: vienas – medžioti, kitas – žvejoti.

Gyventojai, atsidėkodami milžinams, su kuriais gražiai sugyveno ir buvo dėkingi, kad rūpinosi miestu, jų vardus sujungė į vieną – Simnas. Taip ir pavadino vietovę. O ežerai, su milžinų išbarstytais turtais, iki šiandien vilioja vietos gyventojus ir keliautojus.

Tai įdomu. Kad Simnas buvo nemenkas miestas įrodo ir žinutė, išspausdinta 1939 m. „Lietuvos aide“, apie tai, kad remontuojant Simno bažnyčią buvo surasta savotiška kanalizacija: „Kanalizacijos vamzdžius sudaro išgaubti stori ažuoliniai rąstai, kurie žemėse dar gana neblogai išsilaikę. Ši senovinė kanalizacija yra gana sena, nes esantieji vietos bažnyčios archyvuose įvairūs dokumentai, siekiantys 18 amžiaus pabaigą, berods, apie kanalizacijos įvedimą nieko nemini. Matyt, kad kanalizaciją įvesta prieš 200–300 metų. Charakteringa, kad kanalizacijos ažuoliniai vamzdžiai (nepilnai vamzdžiai, nes vienas šonas atviras) buvo nutiesti kaip tik toje vietoje, kur ir dabartiniame remonte buvo numatyta tiesti kanalizaciją. Mat, vienoje vietoje po bažnyčios pamatu yra šaltinis, kuris žymiai toje vietoje trukdė bažnyčios remonto darbą. Šis šaltinis ir dabar sujungtas su suleistais jau naujais moderniais kanalizacijos vamzdžiais“.

LANKYTINOS VIETOS

Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia

(Kreivoji g. 3, tel. +370 612 60 260), kuria buvo žavimasi visais laikais, Simne pastatyta 1520 m. Jono Zaberezinskio rūpesčiu. XIX a. Simne lankėsi ne vienas užsienio renesanso tyrinėtojas, kad galėtų pamatyti ir pasigėrėti šiuo architektūros perliuku. Tai – seniausias statinys Užnemunėje ir vienintelė bazilikinė kryžminio plano renesansinė bažnyčia Lietuvoje. XX a. pr. viename laikraštyje buvo apibūdinta, kaip „panaši į tvirtovę, storų ir aukštų sienų bažnyčia“. Joje gausu meninę vertę turinčių sakralinės dailės kūrinių.

Bažnyčioje yra Švč. Marijos Rožinės altorius, kuriame kabo Švč. Mergelės Marijos paveikslas. Jį aplankę sekmadienį prieš Šv. Joną arba bet kurią iš 7 dienų po šio sekmadienio gali gauti visus atlaidus, o kitomis dienomis laimėti 300 dienų atlaidų. Altorius 1928 m. buvo privilegijuotas Vilkiškių vyskupo. Ne vienas keliautojas pastebėjo, jog vienoje bažnyčios išorinėje sienoje yra plokščias apie 28 cm storio, apie metro pločio, 70 cm išsikišęs akmuo. Sakoma, jog tas išsikišęs akmuo vadinamas „gėdos akmeniu“. Ant

jo sekmadieniais sodindavo moraliai nusikaltusius jaunikačius ir paneles. Kiti aiškina – tai Magdeburgo teisių laikų „antstolis“, ant akmens buvo sodinami nenorėję mokėti skolų. Šiame ginče truputį praskleisime paslapties šydą – tikėtina, kad šis ir dar tokie du akmenys buvo paruošti pastatyti šventųjų statuloms, tačiau greičiausiai, taip ir neatliko savo funkcijų.

Bažnyčia 1655 m. buvo smarkiai nuniokota Rusijos kariuomenės. Ne ką gražiau pasielgė ir prancūzų kariai: 1812 m. pradžioje bažnyčioje įkūrė ligoninę, o atsitraukdami išdaužė langus, sulaužė suolus, apgadino vargonus. Bažnyčią ne kartą niokojo gaisrai, todėl pastatas keletą kartų buvo kapitaliai remontuojamas. Simno bažnyčia įtraukta į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą. 1972 m. Simno bažnyčioje tarnaujant dabartiniam Kardinalui Sigitui Tamkevičiui pagrindžio sąlygomis buvo pradėta leisti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“. 2023 m. ant Simno klebonijos pastato atidengta atminimo lenta leidėjams ir platintojams.

Istorinėje Simno aikštėje

stovi 2010 m. atidengtas paminklas, skirtas po pasaulį išblaškytiems Simno krašto vaikams, partizanams, žuvusiems, nukankintiems, sušaudytiems, ištremtiems (aut. A. Kmieliauskas). 3,80 m aukščio moters figūra simbolizuoja sudėtingą Lietuvos patirtį. Tai

gali būti motina, sesuo, draugė, žmona. Nerimą dėl ateities papildoma išsigandęs vaikas, prigludęs prie moters kojų.

Simno kapinėse stovi du paminklai,

įamžinantys Lietuvos partizanų atminimą. Kapinių pietinėje pusėje 1990 m. spalio 20 d. buvo atidengtas paminklas partizanams, žuvusiems 1945 m. vasario 21 d. mūšyje Liepakojų kaime. Nukauti partizanai buvo atvežti į Simno centrinę aikštę ir ten viešai išmesti. Vėliau palaidoti bendrame kape Simno kapinėse. Paminkle iškalto žuvusiųjų pavardės ir užrašas „LIETUVOS PARTIZANAMS ŽUVUSIEMS UŽ TĖVYNĘ“. Atminimo ženklas žuvusiems partizanams su jų pavardėmis yra ir Liepakojų kaime, mūšio vietoje. Dauguma partizanų, žuvusių Kalniškės mūšyje 1945 m. gegužės 16 d. (Kalniškės miškas yra netoli Simno), buvo užkasti už kapinių, prie Simno ežero. 1989 m. birželio 23 d. palaikai perkelti į Simno kapines (buvusioje užkasimo vietoje yra pastatytas kryžius). Kartu buvo perkelti ir kitų užkasimo vietoje rastų Simno apylinkėse žuvusių ir iš Žuvinto palių perkeltų Dainavos apygardos partizanų palaikai. Jiems pastatytas paminklas iš akmenų, surinktų Lietuvos laukuose, kur vyko mūšiai. Atidengtas 1990 m. gegužės 19 d. Jame iškalto žuvusiųjų partizanų pavardės ir užrašas „LIETUVOS PARTIZANAMS, ŽUVUSIEMS UŽ TĖVYNĖS LAISVĘ“.

Simno sinagoga. Neveikianti

Pastatyta XX a. pr. Jos dešinėje pusėje, antrame aukšte, buvo žydų mokykla, o patalpa maldaui su altoriumi buvo įrengta kairėje pusėje taip, kad besimeldžiantys visada būtų veidu atsiskę į pagrindinę Šventyklą Jeruzalėje. Po Antrojo pasaulinio karo sinagogoje veikė kultūros namai, sporto salė (Laisvės g. 4).

Paminklas sušaudytiems žydams Pošnelės miške

Žydai Simne apsigyveno XVII a. pr. Jiems čia buvo sudarytos sąlygos įsikurti ir plėstis, kad aktyviau vyktų prekyba ir vystytųsi verslas. Su vietiniais sugyveno gražiai. Antrojo pasaulinio karo metu, 1941 m. rugsėjo 12 d., Pošnelės miške vokiečiai sušaudė 414 žydų tautybės moterų, vyrų, senelių ir vaikų. 1965 m. pagerbiant šių žmonių atminimą buvo pastatytas paminklas (aut. V. Krušna; GPS: 54.354865, 23.637309 (WSG)).

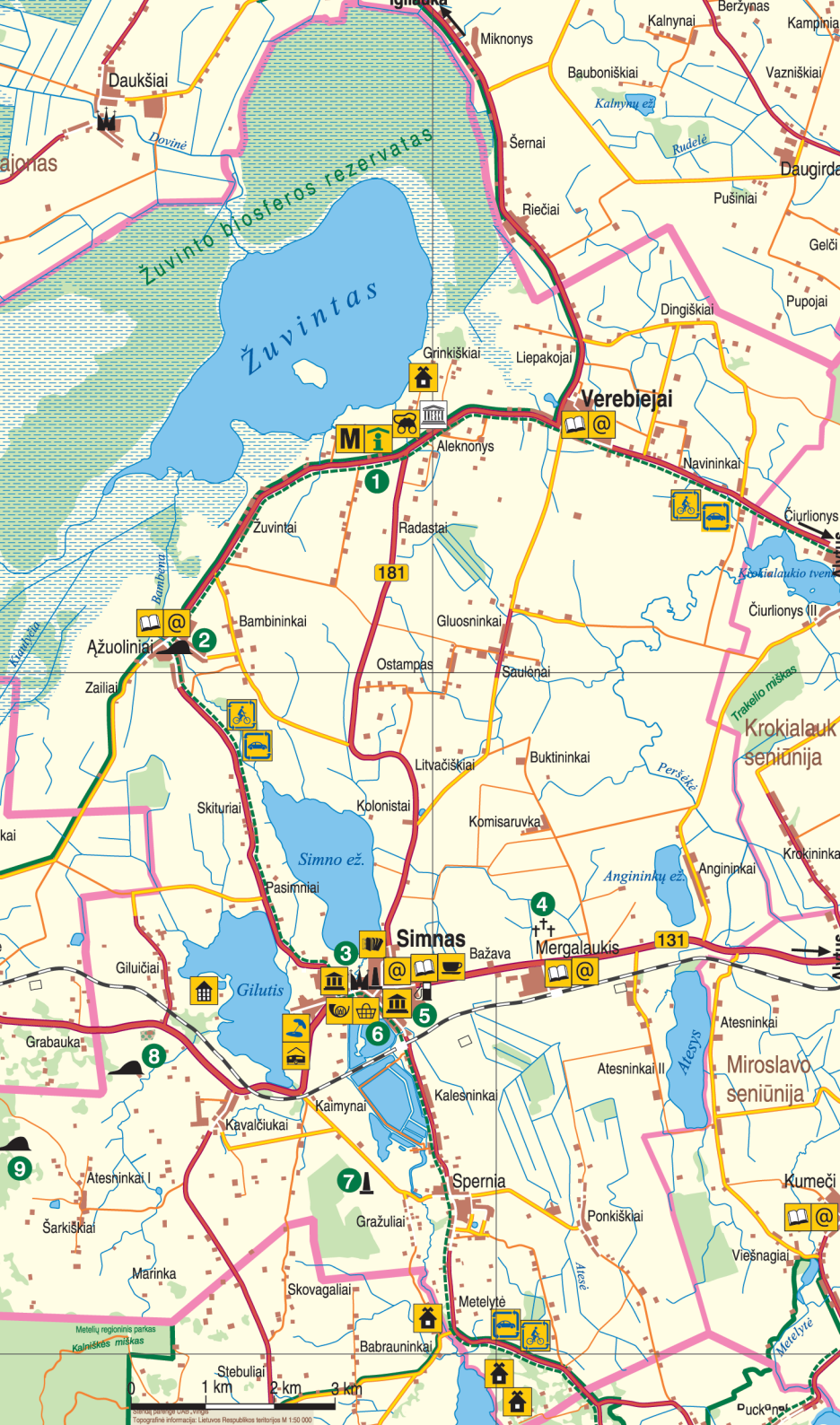
Žuvinto biosferos rezervatas

Žuvinto pelkė ir ežeras – didžiausia Lietuvoje šlapynė (6940 ha) – tikra natūralios gamtos ir laukinių paukščių karalija. Daugybės retųjų rūšių paukščiams, kitiems gyvūnams, grybams ir augalams,

čia radusiems savo namus, ar apsistojantiems tūkstantiniams migruojančių sparnuočių pulkams Žuvinto apylinkės – viena svarbiausių vietų Lietuvoje. Bene seklausiaame šalyje, nendrėmis ir švendrais gausiai apaugusiame Žuvinto ežere, peri didžiausios Lietuvoje didžiųjų baublių, nendrinų lingių, plovinių vištelių populiacijos, aptinkama daugybė kitų idomių ir saugomų rūšių. Tūkstančiai praskrendančių gervių ir žąsų apsistoja pailsėti rezervate. Šių vietų gamtai išsaugoti 2002 m. įsteigtas pirmasis Lietuvoje biosferos rezervatas (18 490 ha ploto). Jis įtrauktas į pasaulinį UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ biosferos rezervatų tinklą.

Nederėtų užmiršti, kad centrinė biosferos rezervato dalis – Žuvinto gamtinis rezervatas – yra pirmoji Lietuvos saugoma teritorija. Jis įsteigtas 1937 m. Kauno Vytauto Didžiojo universiteto profesorius Tado Ivanausko iniciatyva. Tuomet Žuvinto ežerą pradėta saugoti dėl nepaprastai gausaus ir įvairaus paukščių pasaulio. Prie Žuvinto ežero yra mokomasis pažintinis takas su apžvalgos bokšteliais. Lankytojų centre įrengta moderni ekspozicija, skirta Žuvinto ežero ir jo pakrančių gamtos įvairovei ir tvarkymui pristatyti. Kiekvieną rudenį Žuvinto biosferos rezervate rengiamos migruojančių paukščių palydos. Šalia pastato yra atminimo ženklas žuvusiems Dainavos apygardos partizanams 1945–1948 m. dabartinėje biosferos rezervato teritorijoje. Žuvinto biosferos rezervato lankytojų centras, Kampelių g. 10, Aleknonių k., Simno sen., Alytaus r., tel. +370 669 29 660, zuvintas.lt

Lankytinos vietos

1. Žuvinto biosferos rezervato lankytojų centras
2. Bambininkų piliakalnis
3. Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia
4. Pirmojo pasaulinio karo vokiečių karių kapinės
5. Simno istorinis centras
6. Paminklas po pasaulį išblaškytiems Simno krašto vaikams, partizanams, žuvusiems, nukankintiems, sušaudytiems, ištremtiems
7. Paminklas žydų genocido aukoms atminti Kalesninkuose
8. Giluičių piliakalnis*
9. Atesninkų piliakalnis*

*Sudėtingiau pasiekiami objektai

Sutartiniai ženklai

	Savivaldybės, seniūnijos riba		Katalikų bažnyčia
	Regioninio parko, draustinio riba		Kapinės
	Geležinkelis, stotis		Piliakalnis
	Asfaltuotas kelias, kelio numeris		Paminklas
	Žvyrkelis		Architektūrinis kultūros paveldo objektas
	Lauko, miško kelias		Kavinė
	Miškas		Biblioteka, internetas
	Sodai		Kaimo turizmo sodyba
	Ežeras		Paštas
	Pelkė		Parduotuvė
	Upė, upelis, griovys		Automobilių maršrutas
	Gyvenvietė		Dviračių maršrutas

0 1 km 2 km 3 km

Šaltiniai: Lietuvos Respublikos teritorijos M 1:50 000
Topografinė informacija: Lietuvos Respublikos teritorijos M 1:50 000

Atesninkų piliakalnis

kartais dar vadinamas Atesninkėlių ir Pilalės vardais yra prie Atesninkų I kaimo. Šlaitai vidutinio statumo, apaugę krūmais ir retomis pušimis. Piliakalnis datuojamas I tūkst. pirma puse. Sunkiai surandamas.

Bambininkų piliakalnis su gyvenviete

Piliakalnio legenda pasakoja, kad ant jo palaidotas paskutinis šios apylinkės Perkūno garbintojas, kuriam dar gyvam esant čia buvo si iškasta duobė. Piliakalnis dar minimas Ažuolinių, Ažuolų Rago, Dambavaragio pavadinimais. Stūkso Bambenos kairiajame krante. Piliakalnio aikštelė ovali, joje yra kultūrinis sluoksniu, rasta lipdytos ir žiestos keramikos. Vietomis šlaitai siekia 6–7 m aukščio. Į pietus ir vakarus yra 2 ha papėdės gyvenvietė, kurioje rasta brūkšniuotos, grublėtos ir žiestos keramikos. Piliakalnis datuojamas I tūkst. viduriu – II tūkst. pradžia.

Giluičių piliakalnis su gyvenviete

Piliakalnis įrengtas Kriaušio upelio kairiajame krante, Giluičių kaime esančios aukštumos kyšulyje. Šlaitai statūs (vietomis siekia 10

m). Apaugęs krūmais ir eglaitėmis.

Šiaurės vakarų papėdėje yra 0,7 ha I tūkst. gyvenvietė (tyrinėta 1983 m.) su iki 1,3 m storio kultūriniu sluoksniu, kuriame rasta brūkšniuotos, grublėtos ir lygios keramikos. Piliakalnis datuojamas I tūkst. – II tūkst. pradžia. Sunkiai surandamas. Pirmojo pasaulinio karo vokiečių karių kapinės

Pora kilometrų nuo Simno nutolusiame Mergalaukyje vienoje ant kaimo kalvelių, yra Pirmojo pasaulinio karo vokiečių karių kapinės, o pačiame jų centre – leitenanto Ernsto Vurchės (Ernst Wurche) kapas. Šis karys buvo žymaus vokiečių rašytojo ir poeto Valterio Flekso (Walter Flex) draugas ir tapo jo romano „Klajoklis tarp dviejų pasaulių“ pagrindinio herojaus prototipu. Svarbiausias knygos veiksmas vyksta Simne ir jo apylinkėse. Knyga yra išversta į latvių, švedų, prancūzų ir italų kalbas.

2014 m., minint Pirmojo pasaulinio karo pradžios 100–metį, Vokietijos Bundesvero rezervininkų iniciatyva, padedant vietos bendruomenei, kapai buvo sutvarkyti. Kiekvienais metais kovo pradžioje mieste vyksta žymusis **Simno kermošius** Birželio mėnesį čia švenčiamos didžiausios ir linksmiausios Joninės Alytaus rajone.

Pirmojo pasaulinio karo vokiečių karių kapinės

Pora kilometrų nuo Simno nutolusiame Mergalaukyje vienoje ant kaimo kalvelių, yra Pirmojo pasaulinio karo vokiečių karių kapinės, o pačiame jų centre – leitenanto Ernsto Vurchės (Ernst Wurche) kapas. Šis karys buvo žymaus vokiečių rašytojo ir poeto Valterio Flekso (Walter Flex) draugas ir tapo jo romano „Klajoklis tarp dviejų pasaulių“ pagrindinio herojaus prototipu. Svarbiausias knygos veiksmas vyksta Simne ir jo apylinkėse. Knyga yra išversta į latvių, švedų, prancūzų ir italų kalbas.

2014 m., minint Pirmojo pasaulinio karo pradžios 100–metį, Vokietijos Bundesvero rezervininkų iniciatyva, padedant vietos bendruomenei, kapai buvo sutvarkyti.

PRAMOGOS

Praeities pavara

Praeities atspindžiai dabartyje su „Praeities pavara“. Norint patirti XX a. gyvą istoriją, reikia sėsti į 1965 m. automobilį. Riedant kaimo keliukais klausantis istorijų, paliesti seniai nenaudojamus daiktus, pasisvečiuoti daugiau nei prieš 100 metų statytuose namuose, išgirsti giminės istoriją ir atsikvėpti šimtametės obels šešėlyje. Taikos g. 36, Verebiejų k., Simno sen., Alytaus r.
Tel. + 370 615 58 144, praeitiespavara.lt

Žvirblio žirgas

Pramogų kompleksas „Žvirblio žirgas“. Jame galima džiaugtis žirgų draugija ir natūralioje gamtoje. Organizuojamos pramuginės ir edukacinės veiklos, individualios jojimo pamokos, fotosesijos, žygiai su žirgais po Žuvinto rezervato apylinkes. Taikos g. 32, Verebiejų k., Simno sen., Alytaus r.
Tel. +370 699 94 069

Simno kermošius

Kiekvienais metais kovo pradžioje mieste vyksta žymusis Birželio mėnesį čia švenčiamos didžiausios ir linksmiausios Joninės Alytaus rajone.

Prie Gilučio ežero

Įrengtas paplūdimys, kuriame galima apsistoti su kemperiais. Vasarą veikia irklėnčių nuomos stotelė.

INFORMACIJA

Simno seniūnija

- Vytauto g. 26, Simnas, Alytaus r., tel. +370 315 60 757
el. p. simno.seniunija@arsa.lt

Alytaus rajono savivaldybės kultūros centro Simno skyrius

- Vytauto g. 38, Simnas, Alytaus r., tel. +370 315 60 380
www.arskc.lt

Alytaus r. Simno gimnazija

- Vytauto g. 83, Simnas, Alytaus r., tel. +370 315 60 344,
simnogimnazija.lt

Alytaus profesinio rengimo centras, žemės ūkio skyrius

- Ateities g. 10, Simnas, Alytaus r., tel. +370 660 82 537

Simno paštas

- Vytauto g. 28, Simnas, Alytaus r., tel. +370 700 55 400

Simno ambulatorija

- tel. +370 315 60 440

„Camelia“ vaistinė

- Vytauto g. 33, Simnas, Alytaus r., tel. +370 315 60 326

Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Simno policijos nuovada

- Vytauto g. 28, Simnas, Alytaus r., tel. +370 700 60 000

Greitosios medicinos pagalbos pastotė Priešgaisrinės apsaugos tarnybos postas

- tel. 112

INTERNETO PASLAUGOS

Alytaus r. sav. viešosios bibliotekos Simno filialas

- Vytauto g. 38, Simnas, Alytaus r., tel. +370 315 60 371

Alytaus r. sav. viešosios bibliotekos Ažuolinių filialas

- Parko g. 1, Ažuolinių k., Simno sen., Alytaus r., tel. +370 315 49 521

Alytaus r. sav. viešosios bibliotekos Verebiejų filialas

- Liepų g. 2, Verebiejų k., Simno sen., Alytaus r., tel. +370 315 49 934

APGYVENDINIMAS

Metelytės sodyba

- Kaštonų g. 115, Metelytės k., Simno sen., Alytaus r., tel. +370 610 33 445
(2 kambariai, 8 vietos)

Sodyba „Perlytė“

- Kaštonų g. 117, Metelytės k., Simno sen., Alytaus r., tel. +370 656 30867
(namelis: 2 kambariai, 8 vietos. Palapinės: 1 kambarys, 2 vietos).

Sodyba „Riešutynė“

- Dvaro g. 16, Gražulių k., Simno sen., Alytaus r., tel. +370 612 47 843, +370 616 99 815 (2 nameliai: 1 kambarys, 2 vietos)

Paukščių namelis medyje

- Taikos g. 36, Verebiejų k., Simno sen., Alytaus r., tel. +370 620 288 16 (1 kambarys, 2 vietos)

Naudota literatūra ir elektroniniai ištekliai:

- Miškinis A. Užmemunės miestai ir miesteliai. Vilnius, 1999. T. I.
- Simnas // Lietuvos aidas 1936 m. vasario 28 d. Nr. 97, p. 6.
- Simnas – Dzūkija // Lietuvos aidas 1939 m. gegužės 27 d. Nr. 256, p. [2].
- Simnas // Lietuvos aidas 1939 m. gruodžio 4 d. Nr. 744, p. 8.
- Šeškevičius A., Šeškevičius B. Simnas. [Alytus], 2006.
- Šeškevičius A. Simno bažnyčia 500 metų. Kaunas, 2020.

Nuotraukų autoriai: G. Bernatavičius, A. Lavrėnovas, E. Rugieniūtė, M. Šematulskis, TIC archyvas

Alytaus turizmo informacijos centras

S. Dariaus ir S. Gірėno g. 1, 62137 Alytus

Tel.: +370 315 52 010, +370 687 07 703

El. paštas info@alytusinfo.lt

www.alytusinfo.lt

